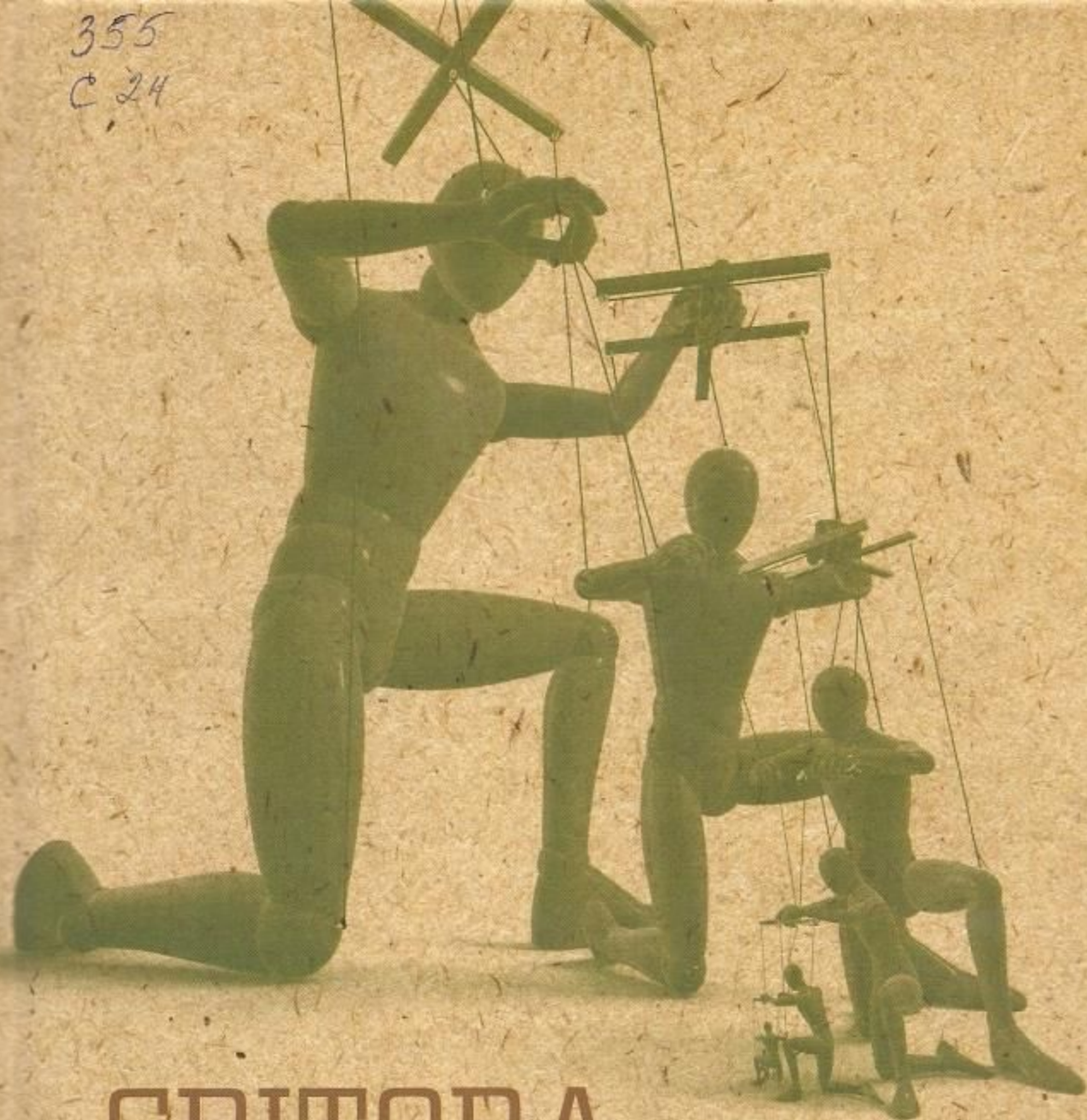

355
С 24

СВІТОВА ГІБРИДНА ВІЙНА: УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ

За редакцією Володимира Горбуліна

355
С 24

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

СВІТОВА ГІБРИДНА ВІЙНА: УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ

За редакцією Володимира Горбуліна

БІБЛІОТЕКА ХУПС
№ 130645
НАВЧАЛЬНИЙ ФОНД

A088101

Харків
«Фоліо»
2017

УДК 327:355.1(1-071)(477)

ББК 66.2(0)+69.4(4УКР)

C24

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного інституту стратегічних досліджень
(Протокол № 9 від 30.11.2016 р.)*

За повного або часткового відтворення матеріалів даної публікації
посилання на видання обов'язкове

Рецензенти:

Безсмертний Роман Петрович – Надзвичайний та Повноважний Посол України в Республіці Білорусь;

Гопко Ганна Миколаївна – к.соц.ком., народний депутат України, Голова Комітету Верховної Ради у закордонних справах;

Міріманова Наталія – провідний експерт у галузі трансформації конфліктів і миротворчості, PhD Інституту аналізу і вирішення конфліктів Університету Джорджа Мейсона;

Пирожков Сергій Іванович – д.е.н., проф., академік НАН України, віце-президент НАН України;

Романченко Ігор Сергійович – д.військ.н., проф., генерал-лейтенант, заслужений діяч науки і техніки України, начальник Центрального науково-дослідного інституту Збройних Сил України;

Тука Георгій Борисович – заступник міністра з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, голова Луганської обласної військово-цивільної адміністрації (2015–2016 рр.).

Головний науковий редактор і упорядник:

Горбулін Володимир Павлович.

Заступники головного наукового редактора:

Власюк Олександр Степанович, Ляшенко Олександра Миколаївна.

Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. С24 В. П. Горбуліна. – Харків : Фоліо, 2017. – 496 с.

ISBN 978-966-03-7760-8.

У колективній монографії, підготовленій фахівцями Національного інституту стратегічних досліджень, вперше у вітчизняній та світовій науці детально досліджено явище світової гібридної війни в перспективі російської агресії проти України. Сутність гібридної війни розглянуто у контексті системної кризи світової безпеки, а її феномен – як новітній вид глобального протистояння. Детально розглянуто причини та передумови російської агресії проти України, її стратегічні цілі, а також особливості ведення гібридної війни у різних вимірах: воєнному, політичному, економічному, соціальному, гуманітарному, інформаційному. Аналізуються локальні успіхи нашої держави у протидії ворожим планам РФ за окремими напрямками. Зроблено загальний висновок про доведення Україною своєї спроможності як держави, що відстоює свій суверенітет у боротьбі з агресором. Розглянуті питання реформування міжнародних безпекових інститутів та пошуку балансу сил у новій, гібридній реальності.

Розраховано на політиків, політичних аналітиків, державних службовців вищої ланки, науковців у сфері безпекознавства. Результати дослідження зацікавлять освітян, представників громадянського суспільства, а також національно свідомих громадян.

УДК 327:355.1(1-071)(477)

ББК 66.2(0)+69.4(4УКР)

ISBN 978-966-03-7760-8

© Національний інститут
стратегічних досліджень, 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	7
----------------	---

ДЖЕРЕЛА ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

<i>Розділ 1.</i> ФЕНОМЕН ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.....	15
1.1. Гібридна війна як новітній конфлікт і як форма глобального протистояння.....	15
1.2. Концептуалізація терміна	19
1.3. Роль перспективи в гібридній війні.....	33
1.4. Два модуси існування гібридної війни – фізична дійсність та дискурсивний конструкт	41
1.5. Конфлікт інтерпретацій	48
<i>Розділ 2.</i> ГІБРИДНА РЕАЛЬНІСТЬ І СВІТОВИЙ ПОРЯДОК.....	55
2.1. «Паралельний світ» як механізм гібридної війни	55
2.2. Гібридна війна як вияв конфлікту ціннісних моделей порядку.....	63
2.3. Геополітична та глобалізаційна парадигми стратегічного мислення.....	74
<i>Розділ 3.</i> СФЕРИ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ.....	79
3.1. Радикалізація світобуття	79
3.2. Світова криза демократії.....	92
3.3. Глобалізація економіки і гібридна війна.....	98
3.4. Боротьба за Європейський енергетичний ринок	102
3.5. Змагання за транспортно-логістичне домінування	112
3.6. Криза моделі глобалізованого інформаційного простору	117

СВІТОВА ГІБРИДНА ВІЙНА ЯК ПОРОДЖЕННЯ РОСІЙСЬКОЇ ГЕОПОЛІТИКИ

<i>Розділ 4.</i> СТРАТЕГІЯ ІМПЕРСЬКОГО РЕВАНШУ	125
4.1. Консолідація політичного режиму	125
4.2. Реконструкція імперської ідентичності.....	135
4.3. Відродження великодержавних амбіцій	140
4.4. Опанування інструментів інформаційної війни.....	144
<i>Розділ 5.</i> ВНУТРІШНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ КАТАЛІЗАТОРИ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ	149
5.1. Економічні детермінанти імперської політики	149
5.2. Криза економічної моделі РФ	155
5.3. Суспільне підґрунтя російської агресії.....	162
5.4. Мобілізаційні групи підтримки гібридної агресії.....	169

<i>Розділ 6. ГЕОПОЛІТИЧНИЙ ВИКЛИК РОСІЇ СВІТОВІ</i>	175
6.1. Російська зовнішня політика як прояв ревізійонізму та логіки агресивного реалізму	175
6.2. Конфронтація із Заходом	179
6.3. Жорстке домінування РФ на пострадянському просторі.....	185
6.4. Жертви російської гібридної агресії	191
6.5. Стратегічні цілі гібридної агресії Росії проти України.....	196

УКРАЇНА: ПЕРЕДУМОВИ ГІБРИДНОЇ БИТВИ

<i>Розділ 7. УКРАЇНА – ВИМУШЕНА ЧИ СВДОМА «СПОКУСА» ДЛЯ АГРЕСОРА?</i>	205
7.1. Фасадна демократія і надмірна централізація влади	205
7.2. Декларативність безпекової політики	211
7.3. Економічна, фінансова і транзитна залежність.....	218
7.4. Енергетична пастка	229
<i>Розділ 8. НЕДООЦІНЕНА «М'ЯКА» СИЛА</i>	237
8.1. Стратегічна дезорієнтованість зовнішньої політики	237
8.2. «Несмілива» культурна дипломатія	241
8.3. «Білі плями» в інформаційному просторі	245

ОСОБЛИВОСТІ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ

<i>Розділ 9. ВІЙНА НА ГУМАНІТАРНОМУ ТА ВНУТРІШНЬОПОЛІТИЧНОМУ ФРОНТАХ</i>	251
9.1. Заперечення української ідентичності	251
9.2. Спроби впливу на політичні процеси	256
9.3. Інформаційне супроводження гібридної війни.....	261
<i>Розділ 10. СИЛОВІ, СПЕЦІАЛЬНІ ТА ДИПЛОМАТИЧНІ ОПЕРАЦІЇ</i>	265
10.1. Військові рішення.....	265
10.2. Діяльність російських спецслужб в Україні	270
10.3. Дипломатичне прикриття гібридної агресії.....	276
<i>Розділ 11. ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР ГІБРИДНОЇ АГРЕСІЇ</i>	283
11.1. Торговельні війни як інструмент економічного тиску	283
11.2. «Енергетична зброя» в умовах гібридної війни	291
11.3. Посилення тінізації економіки як наслідок гібридної агресії.....	300

ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ: THE CASE OF UKRAINE

<i>Розділ 12.</i> СИЛОВА ВІДПОВІДЬ АГРЕСОРУ.....	311
12.1. Формування нової якості сектору безпеки і оборони	312
12.2. Головні завдання подальшого реформування сектору безпеки і оборони	321
12.3. Відновлення та розвиток оборонної промисловості	326
<i>Розділ 13.</i> ЗРУШЕННЯ НА ШЛЯХУ ВІДНОВЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ.....	333
13.1. Гібридна агресія як каталізатор економічних трансформацій	333
13.2. Пожвавлення реального сектору	340
13.3. Започаткування процесів стабілізації фінансової системи	345
13.4. Кроки до енергетичної захищеності та захист критичної інфраструктури	352
13.5. Протидія соціальним інструментам гібридної війни	359
<i>Розділ 14.</i> ЛОКАЛЬНІ ПЕРЕМОГИ УКРАЇНИ У ГІБРИДНІЙ ВІЙНІ	369
14.1. Національне самоусвідомлення	369
14.2. Реорганізація політичної системи	379
14.3. Новий вимір інформаційної політики України	384
14.4. Активізація потенціалу гуманітарного сектору.....	389
14.5. Адаптація механізмів державної регіональної політики.....	401

ГІБРИДНА ВІЙНА І ГІБРИДНИЙ СВІТ

<i>Розділ 15.</i> РЕАКЦІЯ СВІТУ НА ГІБРИДНУ АГРЕСІЮ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ.....	411
15.1. Роль міжнародних безпекових організацій та форумів.....	411
15.2. Економічний тиск та політика санкцій.....	417
15.3. Активізація радикальних та антиєвропейських сил на підтримку Росії.....	428
15.4. Мінський процес у фокусі світової політики	433
<i>Розділ 16.</i> ОБРИСИ НОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ.....	445
16.1. Руїнування системи міжнародної безпеки	445
16.2. Світ перед викликами глобальної російської пропаганди.....	456
16.3. Новий баланс сил і пошук міжнародно-правових безпекових формул	460
ВИСНОВКИ	467
ПІСЛЯМОВА	483
ГЛОСАРІЙ.....	489

СВІТОВА ГІБРИДНА ВІЙНА: УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ

*Національна безпека Росії закінчується там,
де починається національна безпека інших
країн світу.*

Володимир Горбулін

НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

NATIONAL INSTITUTE FOR
STRATEGIC STUDIES